

**УПРАЎЛЕННЕ АДУКАЦЫІ
МАГІЛЁЎСКАГА АБЛЫКАНКАМА
АДЗЕЛ АДУКАЦЫІ, СПОРТУ І ТУРЫЗМУ
АДМІНІСТРАЦЫІ ПЕРШАМАЙСКАГА РАЁНА
г. БАБРУЙСКА
ДЗЯРЖАЎНАЯ ЎСТАНОВА АДУКАЦЫІ
«СЯРЭДНЯЯ ШКОЛА № 24 г. БАБРУЙСКА»**

ФЕСТИВАЛЬ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ «СПАДЧЫНА»

(праект арганізацыі работы ў шосты дзень тыдня)

Аўтары-стваральнікі: Палевіч Вольга Раманаўна,
намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце;
Андрэйкіна Алена Аксенцьеўна, педагог-арганізатар;
Бациона Наталля Уладзіміраўна, аператар электронна-
вылічальных машын

Адрас: 213818, Магілёўская вобласць, г. Бабруйск,
вул. Камарова, 2 а

Кантактны тэлефон: 8(0225)47 90 15

Змест

Уводзіны	4
Абгрунтаванне неабходнасці работы па патрыятычным выхаванні сродкамі беларускай нацыянальнай культуры.....	6
Рэсурснае забеспячэнне праекта.....	8
Механізм рэалізацыі праекта.....	9
Заклучэнне.....	12
Літаратура.....	14

У праекце «Фестываль беларускай культуры «Спадчына» прадстаўлены Палажэнне аб правядзенні фестывалю; праграма правядзення фестывальных мерапрыемстваў і сцэнарыі тэматычных дзён, праведзеных у рамках фестывальнай праграмы.

Вершы і п'есы беларускіх аўтараў, беларускія народныя песні і танцы, традыцыйныя абрады беларускага народа дапамагаюць убачыць непаўторнасць беларускай культуры, больш даведацца пра нацыянальныя традыцыі, раскрыць багацце і разнастайнасць народнай творчасці, выхоўваюць у навучэнцаў любоў да роднай мовы і культурнай спадчыны Беларусі. Разнастайнасць форм работы ў рамках фестывалю дапамагае максімальна актывізаваць пазнаваўчыя і творчыя здольнасці вучняў.

Прапанаваныя матэрыялы адрасаваны класным кіраўнікам, педагогам-арганізатарам, настаўнікам беларускай мовы і літаратуры і ўсім, хто жадае арганізаваць цікавую работу па патрыятычным выхаванні вучняў у шосты школьны дзень тыдня на больш якасным узроўні.

УВОДЗІНЫ

У 2014/2015 навучальным годзе ў Дзяржаўнай установе адукацыі «Сярэдняя школа № 24 г. Бабруйска» ў адпаведнасці з Канцэпцыяй і Праграмай бесперапыннага выхавання дзяцей і моладзі навучальных устаноў у Рэспубліцы Беларусь на 2011-2015 гады асабліва ўвага надавалася ўдасканаленню выхаваўчай работы па патрыятычным выхаванні вучняў, якая немагчыма без іх знаёмства з гісторыяй і культурай Радзімы.

У аснову канцэпцыі Фестывалю беларускай культуры «Спадчына», які быў рэалізаваны ва ўстанове адукацыі ў студзені 2015 года, пакладзена ідэя прапаганды здабыткаў айчыннай пісьмовай культуры, пераемнасці духоўных традыцый Беларусі, беражлівага захавання і развіцця духоўнай спадчыны беларускага народа. Фестываль як арганізацыйна-мастацкая форма атрымаў шырокае распаўсюджанне ў вобласці мастацтва – тэатра, музыкі, цырка, кінематографа і нават тэлебачання. Аднак у дадзенай рабоце мы разгледзім фестывальную дзейнасць як адзін з відаў арганізацыйна-змястоўнага напаўнення шостага школьнага дня тыдня ў дачыненні да сферы арганізацыі вольнага часу навучэнцаў ва ўстанове адукацыі.

Кожнае выхаваўчае мерапрыемства, якое праводзіцца з вучнямі ў школе, уплывае на працэс станаўлення духоўнага свету дзіця, фарміраванне яго светапогляду, пачуцця нацыянальнай і асабістай самапавагі. Для павышэння ўзроўню выхаванасці школьнікаў, забеспячэння неабходных умоў для развіцця яго прыродных здольнасцей, сацыяльнай і культурнай самарэалізацыі, фарміравання сістэмы беражлівых адносін да традыцый беларускага народа акцэнт у выхаваўчай рабоце ў шосты школьны дзень тыдня быў зроблены на актыўнае далучэнне ўсіх вучняў да ўдзелу ў мерапрыемствах, якія скіраваны на пазнанне мастацкай прыроды фальклорных і літаратурных твораў, а таксама садзейнічаюць больш глыбокаму ўспрыманню каштоўнасцей і традыцый беларускага народа.

Ва ўстанове адукацыі «Сярэдняя школа № 24 г. Бабруйска» на працягу больш за пяць гадоў праводзіцца фестываль беларускай культуры «Спадчына». З мэтай удасканалення арганізацыі мерапрыемстваў ў шосты школьны дзень тыдня была распрацавана праграма правядзення фестывалю. У працэсе рэалізацыі мэты рашаліся наступныя задачы:

1. Далучэнне дзяцей да культурнай спадчыны свайго народа, пашырэнне ўяўлення пра беларускія абрады і традыцыі.
2. Выхаванне любові і павагі да сваёй Радзімы, беражлівых адносін да нацыянальнай культуры, да роднай мовы.
3. Фарміраванне каштоўнасцей арыентацый, ідэалаў, інтарэсаў і схільнасцей вучняў сродкамі традыцыйнай беларускай культуры.
4. Развіццё музычна-творчых здольнасцей, вакальна-харавых навыкаў ансамблевых спеваў, эмацыянальна-вобразнага светаўспрыняцця вучнямі праз далучэнне да беларускай народнай творчасці і музычнага фальклору.

5. Удасканаленне форм арганізацыі вольнага часу ў дзіцячай і падлеткавай аўдыторыі праз выкарыстанне сродкаў і метадаў этнапедагогікі.

Праграма фестывалю беларускай культуры «Спадчына» разлічана на чатыры этапы.

Першы – конкурсная праграма «Музычная скарбонка» – знаёміць вучняў з традыцыйнай і сучаснай музычнай культурай беларусаў. Беларускія песні і танцы маюць каштоўнасць не толькі як мастацкі гістарычны помнік. Яны маюць вялікую сілу эмацыянальнага ўздзеяння і дазваляюць удзельнікам фестывалю ў поўнай меры праявіць свае вакальныя і харэаграфічныя здольнасці.

Другі – конкурс «Скарбніца беларускай мовы» – дазваляе дакрануцца да паэтычнага слова, знаёміць вучняў з найбольш цікавымі абрадавымі пастаноўкамі.

Трэці – выстава экспанатаў беларускай народнай творчасці «Бабулін куфар» – дае магчымасць рабятам, жыхарам гарадской мясцовасці, на свае вочы пабачыць, з чаго складаўся быт простых беларусаў, знаёміць вучняў з гісторыяй і прызначэннем розных прадметаў хатняга карыстання.

Чацвёрты – свята «Усе мы дзеці твае, Беларусь» – уяўляе сабой выніковае мерапрыемства, на якім прысутныя атрымліваюць магчымасць яшчэ раз убачыць лепшыя нумары фестывальнай праграмы, а ўдзельнікі фестывалю атрымліваюць узнагароды ў розных намінацыях.

Беларускі музычны фальклор з'яўляецца адным са сродкаў развіцця творчых здольнасцей вучняў. Работа з музычна-паэтычным фальклорным матэрыялам развівае мастацкі густ, інтэлект, творчую фантазію ў працэсе работы над рознымі вобразамі песні і персанажамі абрада, фарміруе творчае мысленне і эстэтычныя адносіны да рэчаіснасці, актывізуе ініцыятыву ў рашэнні пастаўленых задач.

Асноўная частка

Перад сучасным грамадствам востра стаіць адна з галоўных задач – духоўнае адраджэнне нацыі. Нам, беларусам, важна, якім будзе чалавек будучыні. Сучасныя рэформы адукацыі арыентаваны на выхаванне адказнай, самастойнай, творчай асобы. Не апошняе месца ў гэтым накірунку займае патрыятычнае выхаванне падрастаючага пакалення, у якім вялікае значэнне мае арганізацыя вольнага часу ў шосты школьны дзень тыдня.

У сучасных умовах роля конкурсных і фестывальных мерапрыемстваў набывае вельмі важнае значэнне для плённай арганізацыі вольнага часу вучняў у шосты школьны дзень тыдня. Тут важна максімальна забяспечыць магчымасці творчага росту і самарэалізацыі найбольш адораным дзецям, якія здольныя ўнесці значны ўклад ў мастацкую скарбніцу свайго часу.

Сёння перад педагогамі стаіць важнейшая праблема – зрабіць працэс арганізацыі вольнага часу вучняў больш цікавым і прадуктыўным, каб у ім прымалі ўдзел школьнікі розных узроставых катэгорый, каб не было сярод іх аб'якавых і тых, хто сумее. Плануючы работу па карыснай арганізацыі вольнага часу вучняў школы ў шосты школьны дзень тыдня, мы імкнуліся адказаць на пытанне: «Як напоўніць вольны час падлеткаў яркімі эмоцыямі і карысным зместам?» Чым багацейшым будзе выбар форм і метадаў арганізацыі вольнага часу, сродкаў творчай і інтэлектуальнай самарэалізацыі іх арганізатараў і ўдзельнікаў, тым больш насычаным будзе наша жыццё! У выніку шматлікіх практычных назіранняў найбольш прымальнымі формамі патрыятычнага выхавання з'яўляюцца акцыі, завочныя падарожжы, конкурсныя праграмы, фестывалі і г.д. Вынікі апрабавання розных метадаў і форм патрыятычнага выхавання вучняў дазволілі нам стварыць праект па арганізацыі вольнага часу ў шосты школьны дзень тыдня – Фестываль народнай мастацкай творчасці «Спадчына».

Арганізацыя конкурсных і фестывальных праграм – працэс шматэтапны, які прадугледжвае ўлік шматлікіх дэталей, праблем, пытанняў. Пры гэтым усе конкурсныя праграмы ў рамках фестывалю, ад самых малых, разлічаных на адну гадзіну, да грандыёзных, якія праходзяць на працягу месяца, рыхтуюцца і праводзяцца па адным арганізацыйным алгарытме. За перыяд работы над дадзенай тэмай была распрацавана праграма правядзення фестывалю беларускай культуры «Спадчына».

1. Агульныя палажэнні:

- 1.1. Работа па падрыхтоўцы, якая праводзіцца ў школе, аб'ядноўвае школьнікаў, якія імкнуцца паглыбіць і пашырыць свае веды пра гістарычнае мінулае свайго народа, нацыянальна-культурныя традыцыі беларусаў, на добраахвотнай аснове.
- 1.2. Пазакласная работа вядзецца ў рамках дадатковай адукацыі і далучае школьнікаў да разнастайных форм рэалізацыі іх творчых здольнасцей.

- 1.3. Дзейнасць у школе арганізуюць і накіроўваюць класныя кіраўнікі, педагог-арганізатар і адміністрацыя школы.
- 1.4. Кіраўніцтва і кантроль ажыццяўляецца намеснікам дырэктара па выхаваўчай рабоце.

2. Асноўныя накірункі дзейнасці

- 2.1. Патрыятычнае выхаванне.
- 2.2. Развіццё творчых здольнасцей вучняў.
- 2.3. Выхаванне цікавасці да нацыянальнай культуры і гісторыі беларускага народа.
- 2.4. Удасканаленне форм арганізацыі вольнага часу школьнікаў.

1. Рэсурснае забеспячэнне праекта

Тэхнічныя сродкі: мультымедыйнае забеспячэнне, аўдыя-, відэаапаратура, відэаматэрыялы

Атрыбуты: касцюмы, дэкарацыі, актавая зала

2. Умовы ўдзелу ў праекце

- добраахвотнае волевыяўленне
- выкарыстанне матэрыяльных аб'ектаў беларускай нацыянальнай культуры
- тэхнічнае забеспячэнне нумара

3. Кароткі змест праекта

Арганізацыі і правядзенню мерапрыемства садзейнічае ўдзел школьнікаў у школьных і гарадскіх конкурсах мастацкай самадзейнасці; правядзенне

пазакласных мерапрыемстваў з улікам часовай цыклічнасці святаў беларускага календара; арганізацыя на базе ўстановы адукацыі святочных мерапрыемстваў, конкурсных праграм; асвятленне правядзення мерапрыемстваў у сродках масавай інфармацыі.

Этапы правядзення	Мэта і задачы дзейнасці	Мерапрыемствы, якія праводзяцца
Першы	Знаёмства школьнікаў з традыцыйнай і сучаснай музычнай культурай беларусаў.	Конкурсная праграма «Музычная скарбонка»
Другі	Знаёмства школьнікаў з найбольш цікавымі абрадавымі пастаноўкамі.	Конкурс «Скарбніца беларускай мовы»
Трэці	Знаёмства школьнікаў з гісторыяй і прызначэннем розных прадметаў хатняга ўжытку.	Выстава беларускай народнай творчасці «Бабулін куфар»
Чацвёрты	Развіццё творчых здольнасцей вучняў.	Свята «Усе мы дзеці твае, Беларусь» Прагляд відэафільма «Беларусь. Один день жизни»

4. Механізм рэалізацыі праекта

1 этап (падрыхтоўчы)

Дзейнасць	Адказныя
Знаёмства і вывучэнне метадычнай і спецыяльнай літаратуры, вопыту работы ўстаноў адукацыі па дадзенай тэме	Педагагічны калектыў установы адукацыі
Вывучэнне інтарэсаў і запатрабаванняў школьнікаў і бацькоў па правядзенні розных відаў карыснай арганізацыі вольнага часу	Класныя кіраўнікі
Выявіць асноўныя арганізацыйныя этапы падрыхтоўкі і правядзення	Намеснік дырэктара па ВР, педагог-арганізатар

фестывалю	
Распрацоўка сцэнарыя правядзення конкурсных праграм	Намеснік дырэктара па ВР, педагог-арганізатар, класныя кіраўнікі
Падбор і расстаноўка педагогічных кадраў з улікам рэалізацыі мэт і задач праекта	Намеснік дырэктара па ВР
Правядзенне кансультацый для класных кіраўнікоў і іншых членаў педагогічнага калектыву, якія далучаюцца да дадзенай дзейнасці	Намеснік дырэктара па ВР

2 этап (дзейны)

Дзейнасць	Адказныя
Удзел у школьных і гарадскіх конкурсах мастацкай самадзейнасці	Педагогічны калектыў, педагогі дадатковай адукацыі
Выбар формы рэалізацыі праекта	Намеснік дырэктара па ВР, педагог-арганізатар
Падрыхтоўка і правядзенне фестывалю беларускай культуры «Спадчына»	Намеснік дырэктара па ВР, педагог-арганізатар, класныя кіраўнікі
Прапаганда правядзення фестывалю ў сродках масавай інфармацыі	Намеснік дырэктара па ВР, педагог-арганізатар
Далучэнне бацькоў да ўдзелу ў фестывалі	Намеснік дырэктара па ВР
Дапамога ў выбары музычнага суправаджэння	Педагогі дадатковай адукацыі
Развучванне песень, танцаў, вершаў для выступлення на фестывалі	Класныя кіраўнікі
Рэпетыцыйная дзейнасць	Педагог-арганізатар, класныя кіраўнікі
Абсталяванне месца правядзення фестывалю	Педагог-арганізатар, педагогі дадатковай адукацыі
Навучанне правілам бяспекі пры арганізацыі культурна-масавага мерапрыемстваў	Класныя кіраўнікі

3 этап (абагульняльны)

Дзейнасць	Адказныя
Абагульненне вопыту праектнай дзейнасці	Намеснік дырэктара па ВР

Аналіз вынікаў дзейнасці з улікам асабістага падыходу да выхавання вучняў	Намеснік дырэктара па ВР
Карэкціроўка праграмы правядзення фестывалю	Намеснік дырэктара па ВР
Стварэнне метадычнай капілка праекта і рэкамендацый па іх практычным выкарыстанні	Намеснік дырэктара па ВР, педагог-арганізатар, класныя кіраўнікі
Правядзенне пасяджэння МА класных кіраўнікоў «Роля традыцыйнай беларускай культуры ў патрыятычным выхаванні вучняў» (круглы стол)	Кіраўнік МА класных кіраўнікоў

5. Прагназуемы вынік

Укараненне праекта «Фестываль беларускай культуры «Спадчына» ў арганізацыйна-змястоўнае нападўненне шостага школьнага дня тыдня дапамагае ўзбагаціць яго змест, забяспечвае развіццё ў вучняў цікаўнасці, імкненне вывучаць культурную спадчыну сваёй краіны. Работа ў рамках праекта дапамагае развіваць у школьнікаў крэатыўныя здольнасці, кругагляд, мастацка-эстэтычныя схільнасці. Творчая накіраванасць праекта садзейнічае развіццю харэаграфічных і музычных здольнасцей, дае магчымасць развіваць у вучняў выразнае маўленне, міміку, рухі, а таксама арыентуе дзяцей на свабоду самавыяўлення.

6. Перспектывы далейшага развіцця праекта

Пасля завяршэння фестывалю работа па патрыятычным выхаванні не заканчваецца. Удзельнікі праекта далучаюцца да актыўнай сацыяльна значымай дзейнасці ў шосты школьны дзень тыдня праз рэалізацыю сацыякультурных праектаў, такіх як рэспубліканская краязнаўчая акцыя «Збяры Беларусь у сваім сэрцы», рэгіянальная акцыя «Мы ў памяці захоўваем простыя імёны» і інш. У рамках гэтай дзейнасці развіваецца добраахвотны рух: шэфства над ветэранамі вайны і працы, добраўпарадкаванне помнікаў, абеліскаў, помнікаў архітэктуры, значымых гісторыка-культурных аб'ектаў, адбываецца распрацоўка, укараненне і папулярызацыя дзіцячых і маладзёжных экскурсійных і турыстычных маршрутаў архітэктурнага, гісторыка-культурнага, экалагічнага накірункаў. Так, напрыканцы 2014/2015 навучальнага года ва ўстанове адукацыі быў створаны і ўкаранены ў работу электронны праграмны прадукт для дзяцей і бацькоў «Віртуальны даведнік па малай Радзіме».

ЗАКЛЮЧЭННЕ

У дадзеным метадычным матэрыяле прадстаўлены Фэстываль беларускай культуры «Спадчына» як форма арганізацыі пазакласнай занятасці вучняў у шосты школьны дзень тыдня.

Фэстываль беларускай культуры «Спадчына» з'яўляецца састаўной часткай работы школы па патрыятычным выхаванні вучняў. Аналізуючы вынікі праекта, можна ўбачыць, што дзеці з вялікай цікавасцю ўключаюцца ў розныя віды дзейнасці, праяўляюць пачуццё адказнасці за сябе і іншых. Рэалізуючы праект, мы ставілі перад сабой мэту – зрабіць арганізацыйна-змястоўнае нападзенне шостага школьнага дня тыдня цікавым і змястоўным, напоўніць яго яркімі ўражаннямі, цікавымі справамі, радасцю творчасці.

Перад сучасным грамадствам стаіць задача далучэння новых пакаленняў да гістарычнай памяці народа і духоўна-маральнай спадчыны. Нягледзячы на паляпшэнне знешніх умоў жыцця, распаўсюджванне навуковых ведаў і змен культурнага асяроддзя, сучасныя выгады жыцця самі па сабе не ў стане маральна палепшыць людзей. Калі выхоўваць моладзь, важнейай задачай неабходна ставіць аднаўленне і распаўсюджванне традыцыйнай духоўна-маральнай культуры і распаўсюджванне праваслаўных традыцый беларускага народа. Прынцыпы любові, гармоніі і прыгажосці валодаюць вялікім адукацыйным і выхаваўчым патэнцыялам. Неабходна звяртацца да народнай педагогікі не толькі таму, што гэта скарбніца мудрасці, запаснік педагогічнай думкі і духоўнага здароўя, але яшчэ і таму, што без мінулага ў чалавека няма будучыні. Вывучэнне і захаванне традыцый дазволіць падростаючаму пакаленню ўбачыць прыгажосць і непаўторнасць беларускай культуры, зразумець яе ўнікальнасць, адчуць сувязь паміж пакаленнямі, і менавіта на іх аснове магчыма пераадоленне сучаснага крызісу культуры, крызісу ўнутранага свету чалавека. Бо народныя традыцыі, якія перадаюцца з пакалення ў пакаленне, гэта не проста пацеха на патрэбу дня. Яны змяшчаюць у сабе разнастайныя сродкі і формы выхавання. Нельга недаацэньваць і таго, што вучням уласціва імкненне да самавыяўлення ў адпаведнасці са сваімі магчымасцямі, здольнасцямі і інтарэсамі.

Такім чынам, правядзенне фестывалю беларускай культуры «Спадчына» садзейнічае стварэнню ўмоў для выхавання вучняў сродкамі беларускай традыцыйнай культуры, мае глыбокі сацыяльны сэнс і вырашае задачы эстэтычнага, маральнага, патрыятычнага выхавання дзяцей і моладзі.

Прапанаваны ў праекце матэрыял можа аказаць дапамогу ў прапагандзе сярод вучняў любові да роднай мовы і культурнай спадчыны беларускага народа.

ЛІТАРАТУРА

1. Котаў, М. Беларускія традыцыйныя каляндарныя святы / М. Котаў. – Мінск: Пачатковая школа, 2002. – 80 с.
2. Газета «Вечерний Бобруйск» [Электронны рэсурс]. – Режим доступа: <http://www.bobruisk.ru>. – Дата доступа: 05.04.2015.
3. Спадчына маёй краіны: матэрыял для азнаямлення дзяцей з гісторыяй і культурай Беларусі (у дзвюх частках) / Склад. Ш.К. Грышкевіч. – 2-е выд. – Ч. 1. – Мазыр: Содействие, 2006. – 128 с.
4. Спадчына маёй краіны: матэрыял для азнаямлення дзяцей з гісторыяй і культурай Беларусі. (у дзвюх частках) / Склад. Ш.К. Грышкевіч. – 2-е выд. – Ч. 2. – Мазыр: Содействие, 2006. – 124 с.

